

Valentijn en de tempelstroom

Een duurzaam huwelijk is nog altijd het ideaal van trouwers, al lukt het vaker niet dan wel. Wat verstaan we eigenlijk van de liefde met grote L?

Lieve WOUTERS

Het Bijbelse Hooglied leest als een Valentijnskaart. God is verliefd op ons, mensen. Het meest verhevene kan niet beter verbeeld worden dan door de concrete liefde tussen twee mensen. Maar de vergelijking loopt mank. In België eindigen twee op de drie huwelijken in een echtscheiding. Almaar minder jonge mensen bekrachtigen hun relatie wettelijk, laat staan kerkelijk. Toch blijkt uit onderzoek dat stabiele partnerrelaties een belangrijke sleutel blijven tot geluk. Eeuwenoude religies en hedendaagse psychologie zijn het nogal eens over de basisprincipes van geduld, barmhartigheid en volharding. Voer voor de joodse psychologe Hermine Milgram-Weinreb en Katie Velghe, auteur van *Gelukkig gezin* (Lannoo, 2013) en medewerker van de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal IDGP.

–Levenslang bij dezelfde partner blijven, schrikt tegenwoordig veel mensen af. Begrijpt u dat?

Hermine Milgram-Weinreb • Dat is niet zo verwonderlijk. Volgens de behoeftetheorie van Abraham Maslov komt de bevrediging van lichamelijke behoeften op de allereerste plaats. Zelfbehoud en soortbehoud zijn basisbehoeften van de mens. Door die driften te disciplineren, kan er echter ruimte ontstaan voor meer verheven behoeften zoals zelfontplooiing en zingeving. In deze samenleving wordt voortdurend de boodschap gegeven dat je die eerste behoeften moet bevredigen. Ze uitstellen en overstijgen, is nochtans een groot goed.

Katie Velghe • Levenslange trouw schrikt af, maar als je echt verliefd bent, kan er maar één uitverkorene zijn, en liefst voor altijd. Veel meer dan een gebod van bovenaf is de exclusiviteit in een partnerrelatie dus iets wat uit de mens zelf voortkomt. Het gaat niet over het opeisen van de ander voor zichzelf. Als God in de Bijbel een profeet uitverkiest, dan krijgt die een taak mee. Cocoonen is wel eens gezellig en deugd-doend, maar het echte doel van de uitverkiezing is het vergroten van de liefde, bijvoorbeeld in het ontvangen en opvoeden van kinderen.

–Wat betekent trouw zijn aan uw partner voor u persoonlijk?

Milgram-Weinreb • Voor mij is trouw onlosmakelijk verbonden met het huwelijk, je bent tenslotte ge'trouw'd. In de Thora en Talmoed staan voorschriften in verband met man-vrouwrelaties en daaraan houd ik me. Zo ben ik nooit alleen in een privéruimte met iemand van het andere geslacht, tenzij met mijn allernaaste familie of man. We zoeken als het enigszins mogelijk is ook tewerkstelling waarin we onze eigen waarden kunnen beleven. Zo werkte ik als directrice in een chassidische school.

Tegelijk is scheiden of hertrou-

Geduld, vergeving en volharding dragen geliefden door alle seizoenen van hun relatie naar liefde met een grote L. © Image Select

wen in het jodendom zeker mogelijk en echt geen schande. Zelden is er echter een derde in het spel. Scheidingsgronden hebben vaker te maken met onenigheid of een verzwegen gebrek.

„Een onverbeterlijke optimist ben ik. Doorlopend trap ik in de belofte dat morgen alles beter is”

Hermine Milgram-Weinreb

–Zoekt u dan niet naar het waarom van al die voorschriften?

Milgram-Weinreb • Niet-joden staan vaak versteld van het aantal geboden en verboden waaraan wij ons houden, maar voor mij zijn ze zo vanzelfsprekend als ademen of eten. Het is een levenshouding, die me niet verhindert zelfstandig de Thora en de verklaringen daarbij te bestuderen. Eerst komen de voorschriften, vervolgens

de uitdieping. Dat werd ons bij de Sinaï beloofd.

Velghe • Voor mij moet trouw uit principe toch altijd ook gevoed worden door trouw uit liefde. Alleen die trouw is onvoorwaardelijk, net zoals je altijd van je kinderen blijft houden, wat ze ook uitsteken. Het is de trouw waarmee God van ons houdt. Het gebod om geen scheve schaatsen te rijden, is een soort ondergrens, maar de liefde komt op de eerste plaats. Anders zou het huwelijk ook een gevangenis kunnen worden. Je blijft hardnekkig bij elkaar vanwege een afspraak, als een veroordeling.

–Welke betekenis krijgt God in uw relatie?

Milgram-Weinreb • In het Hebreeuws heet de huwelijksceremonie *kidoeshin*, wat heiliging of eenmaking betekent. Bij de schepping ontstond alles in tweehed (hemel en aarde, dag en nacht). Levend in die tweehed als man en vrouw, krijgen mensen de opdracht om de eenheid van vóór de schepping te herstellen door zich te verbinden (*re-ligare* in het Latijn, de oorsprong van het woord ‘religie’). Het huwelijk is de meest concrete uitdrukking daarvan. Niet alleen mijn relatie, maar alles in mijn leven is op die manier met God verbonden.

–Partners kunnen het vertrouwen op vele manieren beschamen. Wat dan?

Velghe • De profeet Ezechiël beschrijft in *De tempelstroom* (hoofdstuk 47) een mooi visioen. Daarin

ziet hij van onder de drempel van de tempel water opwellen, dat uitgroeit tot een brede stroom, die in de Dode Zee uitmondt en daarin leven mogelijk maakt. Zo is ook een liefdesrelatie. Ze stroomt vanzelf, als je haar maar niet indamt, bijvoorbeeld door niet te willen of te kunnen vergeven.

„Liefde die alle seizoenen kent, is gelouterde liefde. Daar word je authentiek en wijs van”

Katie Velghe

Onze natuurlijke reactie is wraak. Vaak is ontrouw een manier van je te wreken. Wanneer je er als koppel in slaagt om onrecht te stoppen en elkaar te vergeven, ontdek je dat er na herfst en winter een nieuwe lente aanbreekt. Een liefde die alle seizoenen kent,

is een gelouterde liefde. Als mens kom je er authentiek en wijs uit.

Milgram-Weinreb • Mijn man en ik zijn 55 jaar geleden getrouwd. We zijn tegenpolen en dat geeft geregeld vonken. Zo ben ik een onverbeterlijke optimist. Ik trap doorlopend in de belofte dat morgen alles beter zal zijn. Die vonken maken het soms moeilijk, maar ook mooi.

Voor mij gaat het in de liefde heel concreet om geduld te hebben met elkaar en er samen het beste van te maken. Het huwelijk is een situatie waarbinnen ik toegroeï naar de liefde met de grote L, naar God dus. Het woord ‘liefde’ komt in de kabbala overeen met het getal dertien. Ook het woord ‘één’ (*echod*, dat naar God verwijst) is gelijk aan dertien. God is liefde en eenheid.

–Stuurt u straks een Valentijnskaart of doet u niet mee aan de handel rond die (afgeschreven) heilige?

Velghe • Op 14 februari mijden wij de restaurants, maar in de buurt van die dag vierden we onze liefde wel. Zo hielden we op onze 25ste huwelijksverjaardag een feest met verhalen, gedichten, muziek. Een dienst in het restaurant was danig onder de indruk en wilde een aandenken bewaren. „Ik wil me blijven herinneren dat het nog bestaat”, zei ze. **Milgram-Weinreb** • Verliefdheid is iets wat mensen doet dromen en met elkaar verbindt. Dat is toch mooi? Valentijnskaartjes sturen naar niet-joodse vrienden vind ik dan ook heel leuk. Ik ben voor *re-ligare* in al zijn vormen.